Els residus a Mallorca

Què és aquesta exposició?

Aquesta exposició vol acostar als **JOVES** i als centres educatius la problemàtica dels **RESIDUS**, pel fet que, sense una complicitat de vosaltres, els ciutadans del **FUTUR**, no hi ha futur.

Volem explicar com de complex és el món dels fems, i com de desconegut per tots.

- Què passa quan posam els fems en un contenidor?
- On van? Van tots allà mateix?
- Qui els paga? Son gratis?
- Quins problemes generen?
- Podem fer alguna cosa per evitar-los?
- Nosaltres som part d'aquests problema?
- Realment, sabem alguna cosa nosaltres dels nostres propis residus?

EL MÓN NO HA D'ESPANTAR-NOS. NOMÉS HEM DE COMPRENDRE'L. Marie Curie.

Què és un residu?

S'anomena **RESIDU** a qualsevol tipus de material que estigui generat per l'activitat humana i que està destinat a ser rebutjat.

D'on venen els residus?

Tots nosaltres, en l'activitat diària generam residus, sigui directament (quan tenim alguna cosa que ja no ens és d'utilitat), o indirectament (quan feim alguna activitat que provoca que altre gent generi residus).

Sempre han existit residus.

Sempre hi ha hagut elements que deixen de ser útils, i que per tant la gent se'n desprèn. No obstant, fins a la generació anterior als nostres **predins**, la necessitat i la mancança de recursos feia que qualsevol element s'**aprofitàs** moltes vegades. A més, la inexistència de materials artificials (plàstics, residus perillosos) feia que la majoria de residus es tornessin a aprofitar al camp, o que la seva eliminació no produís excessius problemes.

Amb la industrialització i el desenvolupament, la quantitat i varietat de residus que generem ha augmentat moltíssim, encara que la quantitat de tots els tipus de residus ha anat augmentant de forma accelerada i ha quedat clar que s'han de tractar de manera adequada si es volen disminuir els seus efectes negatius sobre l'entorn.

Fins fa no gaire temps, els residus es tiraven a la mar, rius, torrents, abocadors incontrolats... Durant molts anys s'han **abocat a qualsevol lloc**, ple fet que, o es desconeixien els problemes que generen, o no se'ls donava importància.

Són un problema?

Hi ha objectes o materials que són residus en determinades situacions, mentre que en altres, s'aprofiten. Actualment, en els països desenvolupats, tirem al fems gran quantitat de materials que en els països menys desenvolupats, i aquí antigament, tornarien a utilitzar o seguirien sent béns valuosos.

Als països desenvolupats la utilització d'envasos i paper és cada vegada més abundant, així com també la filosofia de "usar i tirar". Tot això fa que cada vegada la quantitat de fems que es genera sigui major.

Cada ciutadà genera a Mallorca, com a terme mig uns 2,1 kg de residus cada dia, el que suposa una producció anual total d'unes 25 milions de tones a Mallorca.

No obstant això, hi ha molts de residus que es poden tractar si es disposa de les tecnologies adequades. Una bona gestió dels residus persegueix justament no perdre el valor econòmic i la utilitat que poden tenir molts d'ells i usar-los com a materials útils en lloc de tirar-los.

Amb el ritme de **creixement** de producció de **residus** dels passats anys, d'un **3,4%** anual, no hi ha futur.

Com són els nostres fems?

Cada família i cada activitat econòmica produeix un tipus **característic** de residus. Segons el contingut de la bossa de fems, es pot saber més o menys a quin tipus de persona o empresa pertany. No obstant, sempre en promig, composició mitjana dels fems generats a **Mallorca** ses pot caracteritzar molt bé.

Els residus que composen la bossa de fems urbans de MALLORCA tenen aproximadament la següent composició: 16% envasos lleugers (plàstics, brics i llaunes), 5% vidre, 17% paper i cartró, 45% matèria orgànica i 17% residus diversos.

Així, fins al 83% dels residus de Mallorca es podrien aprofitar de diferents formes!!

Els diferents residus tenen l'origen en recursos naturals. Per exemple, els envasos de plàstic procedeixen de la transformació del petroli, el vidre procedeix de la transformació de l'arena de silici, les llaunes són fetes de ferro o d'alumini (extret de la bauxita) i el paper i el cartró procedeixen de la transformació de la fusta.

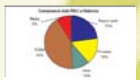

Gràfic de percentatges de composició dels residus urbans de Mallorca. Font: Ecoembes.

Cambiar gràfic

Introducció

Qui recull avui els residus?

Per a molts de nosaltres, el problema de tenir un **residu desapareix** en el moment que el posam en un contenidor o en un poal de fems. No obstant, els residus són responsabilitat de cada un de nosaltres, i hem de saber què passa amb aquests fems que són nostres per estar segurs que no fan mal a l'entorn.

Estam obligats a entregar els residus als **Ajuntament**, que els han de recollir (directament o a través d'una empresa), i dur-los a les plantes de tractament.

Cada Ajuntament organitza la recollida de la forma que li és més convenient, però sempre usant alguna de les següents:

SAPS QUE AL TEU MUNICIPI HI HA UNA LLEI MUNICIPAL (ORDENANÇA) QUE ET DIU QUÈ HAS DE FER AMB ELS FEMS? L'HAS CONSULTADA MAI?

Àrees d'aportació

Són llocs o zones públiques destinades a facilitar la recollida selectiva dels residus urbans no perillosos, separant-los en origen segons les diferents fraccions.

Dit d'una altra forma, són els **contenidors de carrer**, on hi sol haver el verd o gris de rebuig (els fems habituals), els iglús blau, groc i verd de selectiva, i en els llocs més avançats, n'hi ha un de marró per a la matèria orgànica.

Recollida Porta a Porta

És una forma de recollida més cara que la anterior, consistent en recollir els residus separats per fraccions **casa a casa**. Suposa facilitar la separació de les diferents fraccions de residus (paper- cartó, envasos lleugers, envasos de vidre, matèria orgànica i rebuig) mitjançant una recollida a les mateixes cases dels ciutadans.

Parcs Verds

Són espais municipals tancats, situats en els nuclis urbans generalment als afores, on dur residus reciclables aportats pels ciutadans.

Tenen diversos contenidors, cada un dels quals es destina a un tipus de residus diferent i tenen colors distints per identificar-los més fàcilment.

Amb els parcs verds es potencia el reciclatge i la reutilització d'alguns materials.

El fet de que els **parcs verds** siguin **propers i accessibles** i formin part del nostre entorn quotidià contribueix a crear mentalitat de compromís amb la preservació del medi ambient.

Generalment els residus que s'hi poden dur són:

RESIDUS MUNICIPALS ORDINARIS:
Vidre
Envasos lleugers
Plàstics
Ferralla i metalls
Tèxtil
Paper i cartró
Olis vegetals usats

ALTRES RESIDUS MUNICIPALS:
Fustes
Restes de poda o jardineria
Runes i restes de la construcció d'obres menors

RESIDUS MUNICIPALS VOLUMINOSOS:
Mobles i altres (matalassos)
Electrodomèstics que no contenen substàncies perilloses

On i com es duen els residus municipals?

Els residus produïts a cada municipi són recollits i transportats fins a les **estacions de transferència**, situades en distints punts de l'illa de Mallorca. Hi arriben de forma separada residus tant de recollida selectiva com residus urbans en massa.

Els camions dels municipis descarreguen a les tolves (grans embuts) segons el tipus de residu transportat. Tots els materials es **transporten per separat** fins a les distintes plantes de tractament després de ser **compactats**.

Hi ha estacions de transferència a Alcúdia, Binissalem, Campos, Manacor i Calvià, en les quals es concentren els residus dels municipis de les seves àrees d'influència respectives.

La funció i objectius de les estacions de transferència és **reduir la quantitat de viatges** que fan els camions carregats de residus cap al Parc de Tecnologies Ambientals, reduint els mitjans humans i mecànics necessaris, i sobre tot reduint la **contaminació** ambiental, tant per emissions de CO_2, com per olor i dispersió de residus, ja que traslladen els residus en grans contenidors hermèticament tancats, separats en les diferents fraccions.

El total de residus transportats cap a les estacions de transferència durant l'any 2005 va ascendir a 221.055 tones.

punts web tirme

Il·lustració 5: plànol d'ubicació de TOTES les instal·lacions de tractament de residus de Mallorca, (mapes al web)

Introducció

On s'han duit tradicionalmet els fems?

La forma més simple de gestió dels fems sempre han estat els **abocadors tradicionals**, simplement un lloc en el qual s'acumulaven els fems de tot tipus i, en alguns casos, també es cremaven de forma incontrolada.

Aquests llocs, pel fet de no tenir cap tipus de mesura sanitària especial, s'omplin de rates i paràsits, s'incendien, emeten dolentes olors i fums, i **contaminen** els aqüífers subterranis i les aigües superficials. Són una font de problemes.

Un **abocador controlat** és un forat en el qual es compacta i impermeabilitza tant el fons com els laterals. En aquests abocadors les escombraries es col·loquen en capes i es recobreix tots els dies amb un prima capa de terra per a dificultar la proliferació de rates i males olors i disminuir el risc d'incendis.

En aquest tipus d'abocadors s'instal·len sofisticats sistemes de drenatge per a les aigües que drenen i per als gasos (metà) que es produeixen. Les aigües s'han de tractar a plantes depuradores i els gasos que es recullen s'aprofiten en petites plantes generadores d'energia que serveixen per abastar les necessitats de la planta de tractament de les escombraries i, en ocasions, poden afegir energia a la xarxa general.

L'abocament s'ha de considerar la **darrera opció** ja que pot generar gran quantitat d'impactes ambientals, com els ja anomenats: alliberament de gasos a l'atmosfera que contribueixen a l'efecte hivernacle i la contaminació dels aqüífers i sòls degut a les substàncies tòxiques infiltrades.

A Espanya, encara avui dia, una gran part de les escombraries se segueix duent a aquest tipus d'abocadors; més d'un 50% dels residus urbans són eliminats a abocadors controlats i més d'un 10% a abocadors incontrolats.

A Mallorca, per la gran producció de fems existents, tots els residus no selectius que no es van poder incinerar durant l'any 2005 a la Planta de Recuperació Energètica de Son Reus (208.307 tones) es van depositar a l'abocador d'emergència del seu costat.

Com es tracten avui els residus?

A la nostra illa, la gestió de residus del Consell de Mallorca ha permès tancar les instal·lacions per a l'abocament de fems que existien, quedant en funcionament avui dia, només l'**abocador de Son Reus**; per al qual ja hi ha una data de **clausura** definitiva, cap a l'any 2010.

Els residus urbans de Mallorca es tracten al **Parc de Tecnologies Ambientals**. Aquesta instal·lació és l'aposta tecnològica per tractar de forma **segura** els residus urbans de Mallorca.

Es va inaugurar el 5 de juny de 2003, amb la posada en funcionament de les **plantes d'envasos**, de tractament d'**escòries** i del **dipòsit de seguretat**, aquestes dues últimes directament lligades amb la **planta incineradora** amb recuperació d'energia elèctrica, també inclosa en Es Parc.

S'hi van afegir posteriorment les plantes de **metanització**, de **compostatge** i el polígon industrial per a empreses recicladores.

Es Parc és una instal·lació del **Consell de Mallorca** que gestiona l'empresa **Tirme**, fent una gestió integral dels residus, incloent el triatge dels envasos lleugers, el compostatge de matèria orgànica i de fangs de depuradores, la incineració del rebuig i la recuperació de l'energia dels residus.

Es Parc està ubicat a les zones de Can Canut, Son Reus i Ses Veles, es les proximitats de la carretera de Palma a Sóller.

Son Canut

És un complex semblant a un polígon industrial per a la selecció i tractament de residus. Hi ha una planta de selecció d'envasos lleugers, una planta de metanització, una planta de compostatge i un edifici d'educació ambiental per a formació i recepció dels visitants, des d'on parteix el tren que mostra als visitants tot el Parc.

La planta Incineradora de Son Reus

És una planta d'incineració de residus amb recuperació energètica, una planta de tractament d'escòries i el dipòsit de seguretat.

La planta de valorització energètica de Son Reus produeix milions de kilowatts i redueix més d'un 90% el volum dels residus sòlids urbans que hi arriben.

Estratègia de futur

Està clar que existeix un **problema**, i que la gestió actual des residus a Mallorca tendeix a solucionar-lo parcialment. No obstant, és imprescindible una solució estratègica, a llarg termini, per eliminar aquest enorme problema dels residus.

Es Parc intenta, a partir del problema dels residus, generar **beneficis socials i ambientals** mitjançant l'estratègia de les (4+2)R.

Des de fa alguns anys es deia que les 3 R (Reduir, Reutilitzar i Reciclar) eren la solució. Posteriorment, una nova R (Recuperar energia) entrava a eliminar una altra part dels problemes dels residus. Recentment, dues noves R han aparegut per acabar de fermar el tema: Reinserir i Reeducar.

És necessari un canvi d'estratègia en el nostre comportament respecte els residus: **La proposta de les 6R representa una iniciativa per esmorteir l'impacte dels residus**.

FES EN TU ELS CANVIS QUE VOLDRIES VEURE EN EL MÓN. Gandhi.

UNA SUCCESSIÓ DE PETITS ACTES TÉ GRANS RESULTATS. Charles Baudelaire.

MIRA ELS ULLS D'UN NIN I ADONA'T DE QUE ELS SACRFICIS MÉS SIMPLES QUE FACIS AVUI PODEN SER EL MILLOR REGAL PER AL SEU FUTUR. Julia Butterfly.

A través d'aquestes 6 R et proposam un viatge a través del laberíntic problema dels residus a Mallorca, per mostrar-te com es pot solucionar senzillament amb alguns canvis de tendències.

Reutilitzar

Reciclar

Reduir

Recuperar

Reeducar